

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Ali AYDIN
Doğuş Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İdare Hukuku Anabilim Dalı

KAMU İHALESİNİN İPTALİNİN VE DÜZELTİLMESİNİN GENEL ESASLARI

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	VII
ÖNSÖZ	IX
GİRİŞ.....	1
I. BİRİNCİ ÖN MESELE: İPTALİN NİTELİĞİ VE ETKİSİ.....	3
II. İKİNCİ ÖN MESELE: DÜZELTİCİ İŞLEMİN NİTELİĞİ VE ETKİSİ	9

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARE TARAFINDAN RESEN İPTAL

I. İHALENİN BELİRLİ BİR AŞAMASINDA YAŞANAN SORUN ÜZERİNE RESEN İPTALLER.....	16
A. İHALE SAATİNDEN ÖNCE İHALENİN İPTAL EDİLMESİ...17	
1. İhale Saatinden Önce İptal Sebepleri.....	20
a. İdarenin Gerekli Görmesi.....	20
b. İhale Dokümanında Yer Alan Belgelerde İhalenin Yapılmasına Engel Olan ve Düzeltilmesi Mümkün Bulunmayan Hususlar	21
2. İhale Saatinden Önceye İlişkin İptal Yetkisinin İhale Saatinden Sonra Kullanılması Sorunu	22
3. İhalenin İptali Halinde İhale Nedeniyle Yapılan Masrafların Tazmini Sorunu	25
B. YETERSİZ SAYIDA İSTEKLİ BULUNMASI	27
1. Ön Yeterlik Aşamasında Yapılan Hatalı Elemanın İhalenin İptali Üzerindeki Etkisi	31
C. İHALENİN İHALEYE KATILAMAYACAK OLAN İSTEKLİLER ÜZERİNDE KALMASI	33

1. Birinci İsteklinin Yasaklı Çıkması Üzerine İkinci İsteklinin Teklifinin Hiç Değerlendirilmeden İhalenin İptal Edilmesi Sorunu.....	38
2. Birinci İsteklinin Yasaklı Çıkması Üzerine İhalenin İkinci İstekliye Verilmek Yerine İkincinin Teklifinin Uygun Bulunmayarak İhalenin İptal Edilmesi Sorunu	40
3. İhale Kararı Onaylandıktan Sonra Gerçekleşen Yasaklılık Halinin İptal Sonucuna Etkisi.....	43
4. İhalede Yasaklılık Sorgusunda Esas Alınacak Tarih	44
D. İHALENİN ÜZERİNDE KALDIĞI İSTEKLİLERİN SÖZLEŞME İMZALAMAKTAN KAÇINMASI.....	48
II. İHALENİN BÜTÜNÜ ÜZERİNE YAPILAN DEĞERLENDİRME SONUCUNDA RESEN İPTALLER.....	52
A. BÜTÜN TEKLİFLERİN REDDEDİLMESİ.....	53
B. İHALE YETKİLİSİNİN KARARI.....	56
C. İDARENİN SÖZLEŞME YAPMAKTAN KAÇINMASI: İHALE YETKİLİSİNİN İHALEYE ÖNCE ONAY VERMESİ SONRA ONAYA RAĞMEN İHALEYİ İPTAL ETMESİ.....	59
D. İHALENİN BÜTÜNÜ ÜZERİNE YAPILAN DEĞERLENDİRMEDE KULLANILAN KRİTERLER.....	66
1. Tekliflerin Yaklaşık Maliyetle Kıyaslanması.....	67
a. Tekliflerin Yaklaşık Maliyete Kıyasla Çok Yüksek Olması.....	70
b. Tekliflerin Yaklaşık Maliyetin Üstünde Olması.....	70
c. Tekliflerin Yaklaşık Maliyetin Altında Kalmakla Beraber Ona Çok Yakın Olması	72
2. Mevcut Ödeneğin Verilen Teklifleri Karşılayamaması.....	78
3. Kanun'un Temel İlkelerine Uygun Olmayan Durumların Tespiti	80
a. İhale Dokümanındaki Kanun'un Temel İlkelerine Aykırı Olmayan Hatalar	80
b. İhale Dokümanındaki Kanun'un Temel İlkelerine Aykırı Olan Hatalar	82

c. İhale Dokümanındaki Yaklaşık Maliyet Hesabını Etkileyen Hatalar	84
d. İhtiyaçların Uygun Şartlarla ve Zamanında Karşılanması ve Kaynakların Verimli Kullanılması	87
aa. Geçersiz Sayılan Tekliflerin Geçerli Teklifler Açısından Kıyas Unsuru Yapılması Sorunu.....	88
bb. Önceki İhalelerin Kıyas Unsuru Yapılması Sorunu.....	91
cc. İdarenin İhale Ettiği İş Kendi İmkanlarıyla Görmek Üzere İptal Etmesi.....	93
4. Tasarruf Tedbirleri	95
E. İHALENİN BÜTÜNÜ ÜZERİNE YAPILAN DEĞERLENDİRME SONUCUNDA RESEN İPTAL YETKİSİNİN HUKUKA AYKIRI KULLANILMASI.....	100

İKİNCİ BÖLÜM

İDARİ BAŞVURU VEYA DAVA ÜZERİNE İHALENİN İPTALİ VEYA DÜZELTİLMESİ

I. İHALENİN İLANI	106
A. İLAN SÜRELERİ VE ARAÇLARI	107
B. İLANLARDA BULUNMASI ZORUNLU UNSURLAR.....	108
C. İLANIN UYGUN OLMAMASININ SONUÇLARI	109
II. İHALE DOKÜMANI.....	111
A. İDARİ ŞARTNAME	113
1. İş Deneyim Belgesi.....	115
a. İş Deneyim Belgesinin Yetkili Bir Kuruluş Tarafından Düzenlenmemesi.....	118
b. Benzer İş Tanımına Uygunluk	121
c. İdari Şartnamede Birden Fazla İşin Benzer İş Olarak Belirlenmesi.....	122
d. Kısmi Teklif Verilebilen İhalelerde İş Deneyim Belgesinin İlgili Olduğu Kısım Yönünden İncelenmesi ..	124

2. Teklif Mektubu	126
a. Teklif Mektubunda İmza ve Kaşenin Olmaması veya Eksik Olması	127
b. Teklif Mektubu ve Diğer Belgelerde Farklı İmzaların Bulunması veya İmzaların Birbirine Benzetilememesi	130
c. Teklif Zarfı İçerisine Kasten veya Sehven Birden Fazla Teklif Mektubu Konulması	131
d. Teklif Edilen Bedelin Ne Olduğu Konusunda Karışıklık	134
aa. Teklif Tutarlarının Yazımında Yanlış Ayraç Kullanılması, Teklifte Yuvarlama ve Aritmetik Hata .	135
bb. İdarenin İhale Şartnamesinde Öngördüğü Şartlar Sebebiyle Yuvarlama Hatasına ve Aritmetik Hataya Düşülmesi	138
cc. İhaleyi Yapan İdarenin İsteklinin Teklifindeki Aritmetik Hatayı Düzeltmesi	140
dd. Teklif Edilen Bedelin Yazı ve Rakam ile Yazımında Uyumsuzluk	144
ee. Teklif Mektubunda Toplam Tutarın Yazılmaması	147
3. Teklif Vermeye Yetkili Olunduğunu Gösteren Bilgi ve Belgeler	148
4. Tesis, Makine, Teçhizat ve Diğer Ekipmana İlişkin Belgeler .	151
a. Tesis, Makine, Teçhizat ve Diğer Ekipmanın Sözleşmenin Yürütülmesi Aşamasında Temin Edilmek Üzere Belirlenmesi	153
b. ‘Kendi Malı Olma’ Şartının Yeterlik Kriteri Olarak Belirlenmesi	155
c. ‘Kendi Malı Olma’ Şartının Fiyat Dışı Unsur Olarak Belirlenmesi	157
d. Tesis, Makine, Teçhizat ve Diğer Ekipman İçin Teknik Özellik Belirlenmesi (Model Yılı, Kilometre vb.)	158
e. İdarenin Kullanımına Araç Tahsisi Yükümlülüğü Öngörülmesi	160
5. Belgelerin Sunuluş Şekli	161

a.	Belgelerin Sunuluş Şekline Dair Kurallar	162
aa.	Klasik Usul İhalelerde Belgelerin Sunuluş Şekli.....	162
bb.	Elektronik İhalelerde (E-İhale) Belgelerin Sunuluş Şekli	162
aaa.	EKAP ve Diğer Kamu Veri Tabanları Üzerinden Teyit Edilebilen Belgeler	163
bbb.	EKAP ve Diğer Kamu Veri Tabanları Üzerinden Teyit Edilemeyen Belgeler	164
b.	İsteklinin Hukuki Statüsüne Uygun Belge Sunma Yükümlülüğü	166
c.	Belgelerin Sunuluş Şekline Dair Kurallara Uyulmamasının Yaptırımları.....	167
aa.	Teklifin Değerlendirme Dışı Bırakılması.....	168
bb.	Geçici Teminatın Gelir Kaydedilmesi.....	169
cc.	İhalelere Katılmaktan Yasaklama	169
d.	İhalenin Usule Aykırı Belge Sunan İstekliye Bırakılması Halinde İhalenin Düzeltilmesi veya İptali Gerekliliği	170
aa.	Hatalı Değerlendirmenin Düzeltilmesi.....	172
bb.	Geçersiz Belge Sunan İsteklinin Elenmesi ve Sürecin Devam Etmesi	172
6.	Geçici Teminat.....	174
a.	Teminat Olarak Kabul Edilecek Değerler	176
b.	Geçici Teminatın Gelir Kaydedilmesini Gerektiren Haller	176
aa.	İhaleyi Kazanan İsteklinin Sözleşme İmzalamaktan İmtina Etmesi	177
bb.	Yeterlik Bilgilerini Tevsik Eden Belgelerin Sunulmaması.....	178
c.	İhalenin İptalini veya Düzeltilmesini Gerektiren Geçici Teminat Kurallarına Aykırılıklar.....	178
aa.	Geçici Teminat Mektubunda Yanlış Yazılan Hususlar	179

aaa. Geçici Teminat Mektubunda İhaleyi Yapan İdarenin Adının Yanlış Yazılması.....	179
bbb. Geçici Teminat Mektubunda İhalenin Adının Yanlış Yazılması	181
ccc. Geçici Teminat Mektubunda İstekli İş Ortaklığının Ortaklarının Adlarının Yanlış Yazılması.....	183
bb. Geçici Teminat Mektubunda ‘Haczedilemez ve Üzerine İhtiyati Tedbir Konulamaz’ İbaresinin Yazmaması	184
cc. Geçici Teminat Mektubunun Geçerlilik Süresi.....	186
aaa. Geçici Teminat Mektubunun İhale İlan Tarihinden Önce Düzenlenmiş Olması.....	186
bbb. İdarenin Talebine Rağmen Geçici Teminat Mektubunun Geçerlilik Süresinin Uzatılmaması	190
ccc. Geçici Teminatın İhale Saatinden Sonra Sunulması	191
ddd. E-İhalede, Geçici Teminat Mektubunun Geçerlilik Süresi ve Ayırt Edici Numaranın Kontrolü.....	192
eee. Geçici Teminat Mektubunun Süresiz Olarak Düzenlenmesi.....	195
dd. Geçici Teminat Mektubuna Ait E-Formdaki İbarelerin Değiştirilmesi	195
aaa. Limit İçi- Limit Dışı İbareleri.....	197
bbb. Açıklayıcı Notlar	199
ccc. Diğer Eklemeler	201
ee. Geçici Teminat Mektubunda Tahribat, Delik, Yırtık ve Yıpranma.....	202
B. TEKNİK ŞARTNAME	203
1. Teknik Şartnamenin Şekil ve Usulüne İlişkin Aykırılıklar	206
a. Teknik Şartnamede Bulunması Gereken İmzalarda Eksiklik.....	207

b. Teknik Şartnamede Kamu Düzenine İlişkin Emredici Hukuk Kurallarına Aykırı Hükümler.....	209
c. İdari Şartname ile Teknik Şartname Arasındaki Uyumsuzluklar.....	211
aa. Teknik Şartnamedeki Kriterlerin Yeterlik Değerlendirmesinde Kullanımı.....	212
aaa. Teknik Şartname ile Yeterlik Şartı Öngörülebileceği Yönündeki Kararlar (2021 öncesi).....	213
bbb. Teknik Şartname ile Yeterlik Şartı Öngörülemezliği Yönündeki Kararlar (2021 sonrası).....	216
bb. Teknik Şartnamede Numune, Katalog, Fotoğraf ve Demonstrasyon Şartı Öngörülmesi.....	222
d. Teknik Şartnameye Cevap ve İşaretleme Usulündeki Hatalar	226
2. Teknik Şartnamenin Esasına İlişkin Aykırılıklar	229
a. Belirli Bir Marka, Model, Patent, Menşei, Kaynak veya Ürün İşaret Etme Yasağına Aykırılık.....	230
b. Rekabeti Engelleyici ve Fırsat Eşitliğini Bozucu Düzenlemeler	235
c. Verimlilik ve Fonksiyonellik İlkesine Aykırılık: Yetersiz veya Aşırı Düzenlemeler	238
d. Teknik Kriterlerin Bilimsel ve Teknik Gereklere Dayandırılmaması	243
e. Teknik Şartnamenin Belirsizlik Yaratıcı Şartlar İçermesi	246
III. TEKNİK ŞARTNAMEYE UYGUNLUĞUN TESPİTİ:	
NUMUNE VE DEMONSTRASYON	250
A. FİZİKİ İNCELEME: NUMUNE DEĞERLENDİRMESİ	251
1. Numunenin Sunumu.....	254
2. Numuneyi Değerlendirme Yetkisi ve Heyetin Oluşumu	255
3. Numuneyi Değerlendirme Kriterleri	257
4. Numune Değerlendirme Tutanağı	259

5. Numune Hakkında Sulh Hukuk Mahkemesinde Tespit Davası Açılması.....	260
B. PERFORMANS İNCELEMESİ: DEMONSTRASYON	261
1. Demonstrasyon Süreci.....	263
2. Demonstrasyonun Değerlendirilmesi.....	264
a. Şartnamede Demonstrasyonun Yapılıp Yapılmayacağını İhale Komisyonunun Takdirine Bırakılması	265
b. Demonstrasyonun En Avantajlı Birinci ve İkinci Teklif Sahibi Belirlenene Kadar Yapılmaması.....	266
c. Demonstrasyonun Aşırı Düşük Teklif Açıklamasıyla Eş Zamanlı Yapılabilmesi.....	268
d. Demonstrasyon Değerlendirmesinde Uzmana Başvuru.	268
e. Demonstrasyonun İstekliler Huzurunda Yapılmaması....	271
f. Demonstrasyonun İhale Dokümanında Gösterilen Yerden Başka Yerde Gerçekleştirilmesi.....	272
g. Demonstrasyon Değerlendirme Tutanağındaki Tespitlerin Açık ve Somut Bir Şekilde Yapılmaması	273
h. Demonstrasyonda Eşit Muamele İlkesine Uyulmaması .	274
IV. TEKLİFLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	275
A. AŞIRI DÜŞÜK TEKLİF	276
1. Mal Alımı İhalelerinde Aşırı Düşük Teklifin Tespiti, Açıklama İstenilmesi ve Değerlendirilmesi.....	279
2. Yapım İşleri İhalelerinde Aşırı Düşük Teklif.....	284
a. Yapım İşleri İhalelerinde Aşırı Düşük Teklifin Tespiti.....	284
b. Yapım İşleri İhalelerinde Aşırı Düşük Teklif Açıklaması.	287
aa. Yapım İşleri İhalelerinde Aşırı Düşük Teklif Açıklamasının İstenileceği Durumlar.....	288
bb. Yapım İşleri İhalelerinde Aşırı Düşük Teklif Sahiplerinden Açıklaması İstenilen Hususlar	289
aaa. Sorgulanacak İş Kalemlerinin Belirlenmesi (%80 Kuralı)	290

bbb. Analiz Girdilerinin Filtrenmesi (%3 Kuralı)	291
cc. Yapım İşleri İhalelerinde İstekli Tarafından Yapılan Aşırı Düşük Teklif Açıklamasının Şekli	293
dd. Yapım İşleri İhalelerinde Aşırı Düşük Teklifin Maliyet Bileşenlerinin Tevsiki.....	295
aaa. Üçüncü Kişilerden Alınan Fiyat Teklifleri: Teyitli Proforma.....	295
bbb. Standart ve Borsaya Kote Ürünlerin Fiyat Tevsiki.....	300
ccc. Özel Rejim Uygulanan Kritik Girdiler	300
ddd. İş Makineleri	301
eee. Stoktaki Mallar ve Grup Şirketleri	302
fff. Nakliye.....	302
ggg. Tebliğ'de Sayılan Belgelerle Açıklama Yapılmasının Fiilen Mümkün Olmadığı Hallerde Alternatif Açıklama Yöntemleri	304
ee. Yapım İşleri İhalelerinde İstekli Tarafından Yapılan Aşırı Düşük Teklif Açıklamasının İhale Komisyonunca Değerlendirilmesi.....	307
aaa. Aşırı Düşük Teklif Açıklamasındaki Bilgi Eksikliklerinin Tamamlatılması.....	308
3. Hizmet ve Danışmanlık Hizmeti Alımı İhalelerinde Aşırı Düşük Teklif Açıklaması	311
a. Hizmet ve Danışmanlık Hizmeti Alımı İhalelerinde Aşırı Düşük Teklifin Tespiti	311
b. Hizmet ve Danışmanlık Hizmeti Alımı İhalelerinde Aşırı Düşük Teklif Açıklamasının İstenileceği Durumlar	312
c. Hizmet ve Danışmanlık Hizmeti Alımı İhalelerinde Aşırı Düşük Teklif Açıklaması ve Maliyet Bileşenlerinin Tevsiki	314
aa. Maliyet Bileşenlerinin Tevsikinde Genel Yöntem	315
aaa. Üçüncü Kişilerden Alınan Fiyat Teklifleri (Proforma Faturalar)	315

bbb. İsteklinin Kendi Ürettiği, Aldığı veya Sattığı Mallara İlişkin Fiyatlar	317
ccc. Resmi ve Kamusal Fiyatlar.....	319
ddd. Kendi Malı Olmasının Getirdiği Fiyat Avantajı ve Amortisman Hesabı.....	319
bb. Malzemeli Yemek Hizmet Alımlarına Özel Yöntem..	320
aaa. Zorunlu Oran Aralığı (0.80 - 0.95)	321
bbb. Ana Girdilerde Proforma Yasağı.....	321
cc. Akaryakıt Girdilerinin Sorgulanması Yöntemi.....	322
d. Hizmet ve Danışmanlık Hizmeti Alımı İhalelerinde İstekli Tarafından Yapılan Aşırı Düşük Teklif Açıklamasının İhale Komisyonunca Değerlendirilmesi..	322
aa. Personel Giderleri ve İşçilik Hesaplama Modülü	324
bb. Geleceğe Yönelik Maliyet Projeksiyonları ve Güncellemeler.....	325
cc. Genel Giderlerin Hesaplanması	326
B. EKONOMİK AÇIDAN EN AVANTAJLI TEKLİF	326
1. En Düşük Fiyat Ölçütü.....	327
a. Ekonomik Açidan En Avantajlı Teklifin Sadece Fiyat Esas Alınarak Belirleneceğinin İdari Şartnamede Yazmaması Sorunu.....	328
2. Fiyat Dışı Unsurların da Değerlendirme Ölçütü Olarak Belirlenmesi.....	330
a. Mal Alımı İhalelerinde Fiyat Dışı Unsurlar	331
aa. Mal Alımı İhalelerinde Yerli Malı Teşviği.....	334
bb. Mal Alımı İhalelerinde İş Deneyim Belgesinin Fiyat Dışı Unsur Olarak Öngörülememesi	335
b. Yapım İşleri İhalelerinde Fiyat Dışı Unsurlar.....	336
aa. Yapım İşleri İhalelerinde Yerli İstekliler Lehine Fiyat Avantajı.....	341
bb. Yapım İşleri İhalelerinde İş Deneyim Belgesinin Fiyat Dışı Unsur Olarak Öngörülebilmemesi	342
c. Hizmet Alımı İhalelerinde Fiyat Dışı Unsurlar	343

aa. Yemek Hizmeti Alımı İhalelerinde Fiyat Dışı Unsurlar.....	345
bb. Hizmet Alımı İhalelerinde Yerli İstekliler Lehine Fiyat Avantajı.....	346
cc. Hizmet Alımı İhalelerinde İş Deneyim Belgesinin Fiyat Dışı Unsur Olarak Öngörülebilmesi	347
3. Eşit Teklif Durumunda Kazananın Belirlenmesi	348
a. Mal Alımı İhalelerinde Eşit Teklifler	348
aa. Mal Alımı İhalelerinde Salt Fiyat Bazlı Değerlendirmede Eşit Teklif	348
bb. Mal Alımı İhalelerinde Fiyat ve Fiyat Dışı Unsurların Birlikte Değerlendirildiği İhalelerde Eşit Teklif	349
b. Yapım İşleri İhalelerinde Eşit Teklifler.....	351
aa. Yapım İşleri İhalelerinde Salt Fiyat Bazlı Değerlendirmede Eşit Teklif.....	351
bb. Yapım İşleri İhalelerinde Fiyat ve Fiyat Dışı Unsurların Birlikte Değerlendirildiği İhalelerde Eşit Teklif	352
c. Hizmet Alımı İhalelerinde Eşit Teklifler.....	353
aa. Hizmet Alımı İhalelerinde Salt Fiyat Bazlı Değerlendirmede Eşit Teklif.....	353
bb. Hizmet Alımı İhalelerinde Fiyat ve Fiyat Dışı Unsurların Birlikte Değerlendirildiği İhalelerde Eşit Teklif	355
V. İHALENİN SONUÇLANDIRILMASI.....	356
SONUÇ	357
KAYNAKÇA.....	363
KAVRAM DİZİNİ.....	367